

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 561/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou F. P., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. B. F., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 NcC 194/2013 z 19. januára 2013, sp. zn. 8 NcC 146/2013 zo 14. februára 2013, sp. zn. 9 NcC 146/2013 z 19. januára 2013, sp. zn. 8 NcC 147/2013 zo 14. februára 2013, sp. zn. 9 NcC 195/2013 z 19. februára 2013, sp. zn. 6 NcC 77/2013 z 31. januára 2013, sp. zn. 8 NcC 4/2013 z 30. januára 2013, sp. zn. 10 NcC 4/2013 zo 16. januára 2013 a sp. zn. 8 NcC 3/2013 z 30. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod spisovými značkami Rvp 14598/2013 až Rvp 14606/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 14598/2013.
2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 18. apríla 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 NcC 194/2013 z 19. januára 2013, sp. zn. 8 NcC 146/2013 zo 14. februára 2013, sp. zn. 9 NcC 146/2013 z 19. januára 2013, sp. zn. 8 NcC 147/2013 zo 14. februára 2013, sp. zn. 9 NcC 195/2013 z 19. februára 2013, sp. zn. 6 NcC 77/2013 z 31. januára 2013, sp. zn. 8 NcC 4/2013 z 30. januára 2013, sp. zn. 10 NcC 4/2013 zo 16. januára 2013 a sp. zn. 8 NcC 3/2013 z 30. januára 2013.

2. Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka doručila Okresnému súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) žaloby, ktorými sa domáhala svojich nárokov na náhradu škody – nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, smerujúce proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Ku vzniku škody malo podľa nej dôjsť kontinuálnym a zásadným zásahom do jej základných práv zo strany okresného súdu, najmä práva na poskytnutie súdnej ochrany v zákonom predpokladanej kvalite a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

3. Popisom procesných úkonov vykonaných v konaniach vedených pred okresným súdom, v ktorých tak na základe návrhu sťažovateľky na zmenu súdneho exekútora, ako aj žiadostí o udelenie poverenia na vykonanie exekúcií došlo zo strany okresného súdu k oneskorenému rozhodnutiu o zmene súdneho exekútora a k oneskorenému udeleniu poverení na vykonanie exekúcií, sťažovateľka poukázala na to, že práve nesprávny úradný postup okresného súdu poznačený zbytočnými prietáhmi bol dôvodom podania jej žalôb

o náhradu škody okresnému súdu, ktorý je zároveň podľa zákona súdom príslušným na prerokovanie a rozhodnutie týchto vecí.

4. Sťažovateľka v záujme ochrany svojho práva na spravodlivé konanie sformulovala v úvode podaných žalôb *„požiadavku na to, aby nadriadený súd rozhodol pred prvotným prejednaním veci o prikázaní veci (tohto sporu) inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu Dolný Kubín sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkovi konania (námietka zaujatosti z objektívneho pohľadu)“*.

5. V rámci odôvodnenia svojich požiadaviek okrem iného poukázala na to, že *„Ak bol sám okresný súd ako štátny orgán škodcom v spore medzi žalobcom a štátom, tak je vylúčené, aby prostredníctvom sudcov rozhodoval predmetný spor“*, a ďalej na to, že *„Nerešpektovaním tejto premisy by došlo k negácii zásady nemo debet esse iudex in propria causa“*, a taktiež poukázala na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu.

6. Krajský súd napadnutými uzneseniami rozhodol tak, že nevyhlásil všetkých sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania vecí, ktoré sú vedené na okresnom súde a sú označené v úvode týchto sťažností.

7. *Napadnuté uznesenia krajského súdu sú podľa sťažovateľky „nesprávne, zakladajúce zásah do... základných práv, konkrétne:*

- základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy... t. j. práva na súdnu ochranu a osobitne práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy SR) a práva na prerokovanie veci nestranným súdom;

- základného práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru..., t. j. práva na nestranný súd zriadený zákonom“.

8. Sťažovateľka poukazuje tiež na to, že objektívna skutočnosť spočívajúca v tom, že jej žaloby o náhradu škody spôsobenej rozhodovaním jednotlivých sudcov okresného

súdu majú byť prerokované a rozhodnuté sudcami toho istého okresného súdu, ktorí majú medzi sebou „*minimálne kolegiálny a väčšina isto i priateľský vzťah*“, vyvoláva dôvodnú pochybnosť o nezáujatosti všetkých sudcov okresného súdu, ktorí sa vzhľadom na dané okolnosti prípadu nemôžu javiť v očiach strán ako nezávislí.

9. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že Krajský súd v Trnave, Krajský súd v Nitre a Krajský súd v Prešove dospeli vo viacerých svojich rozhodnutiach v skutkovo a právne obdobných veciach k opačnému právnemu záveru ako krajský súd v napadnutých uzneseniach.

10. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu, zruší tieto rozhodnutia krajského súdu a veci vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná jej finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

Sťažovateľka tiež žiadala, aby ústavný súd vydal dočasné opatrenie, ktorým rozhodne o odklade vykonateľnosti napadnutých uznesení krajského súdu.

II.

11. Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní

o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použit' na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

12. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod spisovými značkami Rvp 14598/2013 až Rvp 14606/2013 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

III.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

16. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

20. Podstatou sťažností je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutými uzneseniami krajského súdu, ktorými krajský súd nevytlúčil sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania vo veciach sťažovateľkou iniciovaných súdnych konaní. Krajský súd tak rozhodol napriek tomu, že škoda, ktorú si sťažovateľka uplatnila v podaných žalobách, vznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom toho istého okresného súdu.

21. Ústavný súd už vo veci sťažovateľky, napr. sp. zn. II. ÚS 393/2013, uviedol, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Občianskom súdnom poriadku garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 14 až § 16 OSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhoduje sudca, ktorý mal byť podľa subjektívneho názoru účastníka konania z ďalšej účasti na jej prejednávaní a rozhodovaní vylúčený, je dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

22. Obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (v danom prípade

sťažovateľky, ktorá podala námietku zaujatosti proti sudcom okresného súdu) a vylúčiť nimi označených sudcov z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby (v tomto prípade návrh na vylúčenie všetkých sudcov z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť) a rozhodnúť o ňom. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých „všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje“ (I. ÚS 9/00), v dôsledku čoho do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť iba vtedy, ak by ich rozhodnutia (a im predchádzajúci postup) boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu (I. ÚS 24/00), ktoré nebolo napravené ani v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov. Inými slovami, za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy pomocou riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku, nie je možné domáhať sa ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

23. Podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi, postupov a judikatúry všeobecného súdnictva sú závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy) dôvodom na podanie odvolania (§ 201 a nasl. OSP), ako aj na podanie dovolania [§ 237 písm. g) OSP (pozri napr. IV. ÚS 26/04, IV. ÚS 201/04)]. Pokiaľ podľa názoru sťažovateľky krajský súd na jej námietky neprihliadal a napadnutými uzneseniami rozhodol zjavne neodôvodnene, potom sa jej sťažnosti podané ústavnému súdu v tomto štádiu konania javia ako predčasne podané, keďže v ďalšom konaní o merite veci pred okresným súdom môže sťažovateľka postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiam prvostupňového súdu, prípadne dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu (m. m. II. ÚS 393/2013, II. ÚS 356/2013, I. ÚS 313/2013, III. ÚS 295/2013, IV. ÚS 463/2013).

24. V tomto prípade v predmetných konaniach teda existuje „iný súd“, a to krajský súd a Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktoré sú povolané aj v ďalšom priebehu konania na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľky.

Najvyšší súd napr. vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 inter alia uviedol: *„Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) O. s. p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.“*

25. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkým účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Takýto postup však vylučuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd preto nemá dostatok právomoci na preskúmanie sťažovateľkiných námietok na nezákonného sudcu, ktoré smerovali voči napadnutým uzneseniam krajského súdu.

26. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosti sťažovateľky pri ich predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

27. Ústavný súd s poukazom na uvedené skutočnosti, prihliadajúc na zásady procesnej hospodárnosti konania, sťažovateľku upozorňuje, že pokiaľ aj naďalej bude podávať typovo zhodné sťažnosti ako v daných veciach, ústavný súd môže využiť možnosť vyplývajúcu z § 25 ods. 2 poslednej vety zákona o ústavnom súde a odmietnutie sťažností neodôvodniť.

28. Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľky v nich uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2013